

Ricinovo olje se v dučejevi deželi znowa uveljavlja

POMANJKANJE ŽIVIL IN VIŠANJE CEN
ZA MUSSOLINIJA VECJA NEVARNOST
KOT PORAZI NA BOJIŠCIH. — NAREDBE
ZA STRAHOVANJE LJUDSTVA

Prvič, od kar je po 18. letih Denito Mussolini na krmilu Italije, mu ne gre po zasnovanem načrtu. Osvojil si je Etiopijo vzdle organizirani opoziciji lige narodov. Jugoslavij je stopil na prste kadar je hotel, da je moralna v nji izginiti vsa propaganda proti fašizmu in vse kritike proti Italiji ter njenemu dučaju. In končno je moralna Jugoslavija razpustila tudi organizacije beguncov iz Primorja.

Dva poraza hkrati Grki so Italijane presenetili s silovitim odporom in Mussolinijeve čete so se spustile v beg. Nato so pričeli z ofenzivo še Angleži v Egiptu in tudi tu so morale italijanske čete zapustiti vse pridobljene postojanke.

Na moralu italijanskega naroda so ti dogodki vplivali tako porazno, da je danes problem italijanske vlade bolj kako krotiti in navdušiti svoje prebivalstvo, kakor pa njena vojna z Grčijo in Anglijo.

Obnova teroristične akcije

V svrhu, da se prepreči nevarnost splošnega nezadovoljstva, ki bi se lahko razvilo v mogočno opozicijo za strmolagljivje Mussolinija, so fašistični glavarji obnovili organizirane tolpe, kakršne so v prvih par letih fašizmu požigale, morile in pretepile socialiste, Slovence in druge opozicijske ter jih siloma "napajale" z ricinovim oljem. Tistih par let so bili v Italiji grozoviti dnevi.

Cronosrajeniki jih sedaj znowa obetajo vsem, ki bi se drznili poslušati radijska poročila iz severnih dežel, ali iz neutralne Svicer. Ali ki bi čitali časopise iz Svicer in druge utihotapljene luster letake. Kdor bi širil nezadovoljstvo med vojakimi, zaslubi več kot batine, se glasi vladno svarilo, in bo tudi delen hujše kazni.

Klic v patriotismus

Vlada je odredila, da morajo v glediščih in kjerkoli vstati vsemi, čim začujejo oznanilo, da se prično z čevonkom poročila italijanske vlade o situaciji na bojiščih in druge njene vesti ter navodila.

Parad je čezdalje več. Fašisti pozivajo prebivalce, da je sveta dolžnost vsakega denuncirati kogarkoli, ki bi izvrnil nepatriotično dejanje.

Italijanska vlada je torej veliko bolj sposobna voditi vojno proti svojemu ljudstvu kakor pa proti mali Grčiji.

Vecanje draginje

Vsled porazov na bojiščih je izgubila Italija velike zaloge živil, ki so prišle v roke sovražnikom, pa mora sedaj svoji armadi poslati nove. To je zanjo težak udarec, ker jih jisti tudi za civilno prebivalstvo silovito primanjkuje. Vzlič vladnim deketrom in groženj z bičanjem verižnikov pa oni navajajo cene toliko, da se je proti njim oglašil tajnik fašistične stranke Roberto Farinacci, kar pomeni, se je izkazalo, da mu pomoci Italije ni več potrebna, eprav je bila njegova zaveznica. Aje šla v vojno vseeno, da bo deležna plena.

Nemčija vzela glavno vlogo Hitler je v pretnjah Mussolinija kmalu prekosil in vrh tega je z njimi tudi uspel. Mussolini je bil s tem že bolj obsežen. Ko si je Hitler osvojil razen Rusije domala ves ostali del Evrope, ali pa si jo podvrgel, se je izkazalo, da mu pomoci Italije ni več potrebna, eprav je bila njegova zaveznica.

Akti Mussolini ima pravico terjati Hitlerju za marsikaj, ker mu je pomagal izvojevati "monakovski mir" in razbiti Čehoslovaško.

Z vstopom v vojno pa se je za Italijo začelo usodno poglavje. S Francijo ji je šlo gladko, ker je bila že poražena, a angleška blokada je ostala še v naprej efektivna. Tako je Italija postala jefnica v Sredozemju. Treba jih je bilo torej hiteti, da se Anglo zbjive predno poidejo vse zaloge v Italiji. Pa se je lotila angleške sile v Egiptu in nekaj tednov je priljeno zmagovala. Nato je 28. oktobra udarila na Grčijo.

Hoover želi pomagati z živili

DOBRODELNOST O BOŽIČU

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Dr. Anton Korošec je dne 14. decembra po operni predstavi v Beogradu, kater se je udeležil, nagloma umrl. Zadelo ga je kap. Star je bil 68 let. Pojedini Korošec je bil skozi vse čas po vojni oglašan za voditelja Slovencev. V resnic je bil glavar slovenske klerikalne stranke, ki ima v Sloveniji v svojih rokah ves politični aparat. Tudi delavske zbornice se je polastil in namesto socialistov uposilil v nji svoje ljudi s tem, da je prve odstavil in drugo pa imenoval. Volitev v strokovnih organizacijah ni pustil razpisati, da bi delavci odločili, kdo naj jih zastopa v delavskih zbornicah, ker ne bi dobil veliko storil.

Walter Darre, ki je v Hitlerjevem kabinetu agrikulturni minister, je v svojem poročilu o stanju poljedelstva v Nemčiji dne 14. dec. izjavil, da ima tretji rajh najvišji živilski standard v Evropi vzhod temu, da je imel velik, sijajen pogreb, in da je bila Slovenija vse v žaljenju. Tudi Beograd, ker je zanj in za srbsko vladno kamaristo.

Politik, ker ni dopustil nikakršnega obsenčenja. Vsi so morali biti podložni in delovati po njegovih navodilih. Naravno, da je imel velik, sijajen pogreb, in da je bila Slovenija vse v žaljenju. Tudi Beograd, ker je zanj in za srbsko vladno kamaristo.

Verjetno je, da se marsikdo ne misli prijaviti, bodisi ker je tu nepostavno, ali pa se boji deportacije vsele zapornih kazni, ki jih je dobil v času svojega bivanja tu za nepostavna dejanja. Nekateri se boje registracije vsele svojih prejšnjih komunističnih aktivnosti. Oblast pravi, da se ne bo nikogar preganjal, pa eprav je bil kdaj kaznovan ali aktiven komunist. Glavno je, da dobi oblast podatke kdo in kje so tuji nastanjeni.

Božičnica v dvorani SNP

Chicago. — V nedeljo 22. decembra priredila federacija društev SNPJ božičnico za člane mladinskega odelka. Vršila se bo v jednotini dvorani. Spored predvajajo člani mladinskega krožka št. 26 SNPJ. Prične se ob 2:30 pop. Vstopnina je 25c.

Društvo SNP v S. Chicagu se dobro postavila

So. Chicago. — Zadnjo nedeljo se je v tukajšnjem Hrvatskem domu vršila božična priredba za člane mladinskega odelka društva SNPJ na južni strani. Udeležba je bila obilna, spored so predvajali člani in članice omenjenega oddelka in zabavili avdijenco. Nato jim je "miklavž" razdelil darila. Priredba je bila dobro aranžirana.

Koliko je še brezposelnih v Zedinjenih državah

Statistični biro AFL je izračunal, da je bilo v tej deželi meseca januarja to leto 10,656,000 brezposelnih, koncem oktobra pa 8,130,000.

Milijone zaposlenih

AFL poroča, da je bilo meseca oktobra zaposlenih v ameriški industriji 46,063,000 delavcev, ali približno tri milijone več kakor pa januarja v tem letu.

Ali naj Amerika pomaga bednim v Evropi z živili?

Angleški poslanik Lothian, ki je minuli teden v Washingtonu umrl, je dva dni prej v imenu svoje vlade javnosti sporočil, da Anglia ne bo postila dovolj živil iz Amerike ali od kjerkoli v deželi, ki jih je okupil Hitler.

Bivši predsednik Herbert Hoover, ki je na čelu pomožne akcije za dovozovanje živil iz Zedinjenih držav v okupirane dežele, stalične angleške vlade ostro obsoja in jo skuša moralno prisiliti, da bi spremeniла svoj odlok.

Hoover želi pomagati z živili

predvsem Belgiji in Franciji. Ameriški Rdeči križ je že veliko pomagal ljudstvu na Poljskem, kjer je beda največja, Franciji in Belgiji pa pomaga z zdravili in obleko. Toda njun glavnih problemov je zimo, ki vprašanje prehrane.

Anglia opravljajo svoj odlok z dokazovanjem, da je beda v njima in v drugih okupiranih deželah nastala po Hitlerjevi krvidi. Ker jih je osvojil in jim pobral zaloge živil, je sedaj njegova dolžnost skrbeti, da ne bodo trpeli gladu. Saj se Nemčija venomer hvali, da ji

živil ne manjka in da jih ji tudi zmanjkal ne bo vzhod angleški blokadi. Ako Anglia v tem položaju dopusti dovozovanje živil v okupirane kraje, bi s tem pomagala Hitlerju, ker bi ga odrešila problema, za katerega se bi moral on brigati.

Pepuščanje v blokadi pod pretrevo, da se gre za pomoč bednim v Evropi, bi pomenilo podaljševanje vojne, česar Anglia ne more dovoliti, pravi vladna v Londonu. Omiljevanje bede v Evropi na način kot ga predлага Hoover, bi Nemcem omogočilo vzeti okupiranim

UNIJE SLIKANE ZA OVIRO V PRIPRAVAH NA OBRAMBO

Čas registriranja tujcev poteče dne 26. decembra

Uradniki, ki se pečajo z registriranjem tujcev, smatrajo, da jih je še mnogo tisoč, ki se niso prijavili. Rok registriranja poteče 26. decembra. Kdor ga zamudi, zapade kaznim, ki so zelo stroge.

V Chicagu se jih je dosedaj registriralo blizu četrte milijone. Uporitljiv pošte E. J. Krugeten meni, da jih je mnogo, ki tega še niso storili. Aperiura nanje, da naj ne čakajo do zadnjega dne.

Verjetno je, da se marsikdo ne misli prijaviti, bodisi ker je tu nepostavno, ali pa se boji deportacije vsele zapornih kazni, ki jih je dobil v času svojega bivanja tu za nepostavna dejanja. Nekateri se boje registracije vsele svojih prejšnjih komunističnih aktivnosti. Oblast pravi, da se ne bo nikogar preganjal, pa eprav je bil kdaj kaznovan ali aktiven komunist. Glavno je, da dobi oblast podatke kdo in kje so tuji nastanjeni.

Božičnica v dvorani SNP

Chicago. — V nedeljo 22. decembra priredila federacija društev SNPJ božičnico za člane mladinskega odelka. Vršila se bo v jednotini dvorani. Spored predvajajo člani mladinskega krožka št. 26 SNPJ. Prične se ob 2:30 pop. Vstopnina je 25c.

Društvo SNP v S. Chicagu se dobro postavila

So. Chicago. — Zadnjo nedeljo se je v tukajšnjem Hrvatskem domu vršila božična priredba za člane mladinskega odelka društva SNPJ na južni strani. Udeležba je bila obilna, spored so predvajali člani in članice omenjenega oddelka in zabavili avdijenco. Nato jim je "miklavž" razdelil darila. Priredba je bila dobro aranžirana.

Koliko je še brezposelnih v Zedinjenih državah

Statistični biro AFL je izračunal, da je bilo v tej deželi meseca januarja to leto 10,656,000 brezposelnih, koncem oktobra pa 8,130,000.

Milijone zaposlenih

AFL poroča, da je bilo meseca oktobra zaposlenih v ameriški industriji 46,063,000 delavcev, ali približno tri milijone več kakor pa januarja v tem letu.

Bedlam je več pridelka, če, saj jim bo Amerika pomagala! Vojna bi se s tem vlekla v nedogled in žrtve nemških bombnikov v angleških mestih bi se množile. V interesu Anglike in vseh podjarmiljenih dežel v Evropi je, da je vojne čimprej konec in Anglia jo hoče končati s porazom Nemčije. Brž ko se to zgoditi bo Anglia storila vse v svoji moči, da dobe ljudstva, ki jih je Hitler vrgel v bedo, pomoč v živilih in drugih potrebičinah, je pojasnil pokojni Lothian.

Pepuščanje v blokadi pod pretrevo, da se gre za pomoč bednim v Evropi, bi pomenilo podaljševanje vojne, česar Anglia ne more dovoliti, pravi vladna v Londonu. Omiljevanje bede v Evropi na način kot ga predлага Hoover, bi Nemcem omogočilo vzeti okupiranim

HILLMAN KRITIZIRAN. — ZAHTEVE ZA PODALJŠANJE DELOVNIKA. — VISOKE PRISTOPNINE V UNIJE OZNACEVANE ZA RAKETIRSTVO. — POSLANEC FORD PRAVI, DA CIO SABOTIRA VLADNA NAROCILA

ne pripravljenosti, nego brani v njem interese delavcev pred onimi, ki misijo ob ogromnih vladnih naročilih edino na profit.

To je vzrok, da je v kongresu in v časopisu Hillman tarča napadov, češ, da mu je več za "komunistični". CIO kakor pa za obrambo dežele. Republiški poslanec Leland M. Ford iz Californije ga je v kongresu v Washingtonu neposredno imenoval za "petokolca" in trdil, da ima dokaze za to. V ta namen je citiral govorov v kongresu in v časopisu Hillmanov.

Unija proti unijam pod pretrevo, da ovirajo priprave v vladni program za narodno obrambo, se postruje, bodisi v trgovskih komorah, v zvezah industrialcev in ažbolj odkrito pa v kongresu in v časopisu.

Očitki sebičnosti "Unjam, oziroma njihovim voditeljem, med katerimi je mnogo komunistov, ni prav nič za varnost dežele," pravijo komercijski patrioti, ali kakor jih je označil Roosevelt, ko je bil prvič izvoljen, "ekonomski rojalisti".

Unije odgovarjajo, da bi bogata radi vladna naročila edino s stalnico dobil, in čim bolj bi pri tem mogli guliti delavce, viši bo profit. Logično je, da morajo unije braniti koristi delavcev, kar vrše in to je po mnenju industrialcev ter njihovih zastopnikov v kongresu nepatriotično.

Komunisti mala nevarnost Dognano je sicer, da je komunistov mnogo v odborih unij in da so tudi kot člani komunistične stranke izbrano organizirani v svoje takozvane celice, toda njihova moč ni toljka, da se bi moralni profesionalni patrioti spotiskati ob vse unije. Cisto lahko se zanesajo, da bodo unije same znale obračunati v vsem, ki jih zlorabljajo v imenu kake "stranske linije" ali v kakršne kolik druge namene, ki se z interesi unij skriva.

Komunisti mala nevarnost Dognano je sicer, da je komunistov mnogo v odborih unij in da so tudi kot člani komunistične stranke izbrano organizirani v svoje takozvane celice, toda njihova moč ni toljka, da se bi moralni profesionalni patrioti spotiskati ob vse unije. Cisto lahko se zanesajo, da bodo unije same znale obračunati v vsem, ki jih zlorabljajo v imenu kake "stranske linije" ali v kakršne kolik druge namene, ki se z interesi unij skriva.

Sidney Hillman napadan Eden izmed tistih unijskih voditeljev, kateremu ne more nihče očitati, da je komunist, eterdi, da je Sovjetsko Unijo priljubno storil, je Sidney Hillman, predsednik ACWA in do nedavna tudi podpredsednik CIO. Roosevelt mu zaupal toliko, da ga je imenoval v odboru narodne obrambe.

V tem odboru Hillman ne deluje samo za program narodne obrambe, povzročajo konflikte in tem ovirajo produkcijo.

Previsoke pristopnine Ne le unije CIO, tudi one, ki pripadajo AFL, so tarča kritikov. Ker imajo slednje večnamen le obrnute delavce, katerim so izvojvale dokaj visoke mezde, jih "štitijo" pred konkurenco s tem, da ovirajo stavek.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah: za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tečočega teden.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Mir ljudem...

"Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje..."

To cerkveno voščilo se ponavlja o vsakem Božiču.

"Radujte se, kajti v hlevu v Betlehemu se je rodilo dete, sin božji, ki je prišel na svet, da vas odresi," je sporočil angel pastirjem, ki so strelili ob njegovem siju. Nato so šli in bili prvi, ki so molili božje dese.

A svet še vedno ni odrešen. Velik del ga je znova zapletega v vojno. Milijone ljudi nima nobenega vzroka biti dobre volje. Nad njimi vise grozote bombnikov in glad je prišel na obisk, ki noče stran.

Mir na svetu je mogoč in dani so vsi pogoji, da bi bili ljudje res lahko dobre volje. Krščanstvo jih ni moglo izpolniti. Ne zadoštuje biti dober in blag in poznati bedne samo en dan v letu, na druge pa vzdržavati red, ki je poln socialnih krivic. Ne zadoštuje oznanjati in slavit mir le en dan v letu, na druge pa vztrajati pri sistemu, ki je poln vzrokov, radi kakršnih nastajajo vojne.

Cloveštvo bo dobilo mir in pogoje za srečo.

Treba ni drugega kot zavreči red, ki ga peha v pogubo, in zgraditi družbo vzajemnosti.

Clovek lahko odpravi red gospodarjev in hlapcev, tiranov in podložnikov, ter ga nadomesti s civilizacijo, ki bo vredna človeka. Sele ko to stori, bo dobil sedanji cerkevni rek, "mir ljudem na zemlji, ki so dobre vojne," svojo pravo vrednost. Tisti, ki ga sedaj ponavljajo na vsak Božič v neštetih cerkvah, ga ne bodo uresničili.

Kajti red vzajemnosti, svobode in bratstva morejo ustvariti. Je oni, ki verujejo vanj.

Hitler proti kapitalizmu

Firer Hitler rohni v vsakem svojem govoru proti kapitalizmu. Pravi, da se njegov nacizem bori za osvoboditev prilejata izpod plutokracije. Francoske, belgijske, poljske, češke in druge delave v Evropi je že "osvobodil".

In ko bo striš plutokracijo v Angliji, dobe tudi angleški delaveci nacizem in "svobodo".

Vsa Evropa postane ena dežela "svobode".

Nato pridejo Zed. države na vrsto. Nacizem bo z združenimi silami svoje Evrope vrgel zadnjo trdnjavko kapitalizma. Wall Street se bo pod silnim pritiskom nacizma zrušil tudi brez bomb in tako dobimo delaveci "svobodo" tudi v tej deželi.

Pridobitve U. S. S. R. v sedanji "imperialistični vojni"

Namesto, da bi Rusija prelivala kri svojih vojakov v vojni z Nemčijo, se je z njo lani rajše sporazumela za mirne odnosa med njima. V njuni sporazumni izjavni avgusta 1939 sta obeta, da bo prinesel ta dogovor in pakt priateljstva obema koristi. Tako se je vsaj dosedaj še tudi godilo.

Ko je bil pakt sklenjen, so bili komunisti po svetu v zadrugi. Silno so se mučili, da ga branijo in upravičijo. Mnogi pa so se rajše umaknili kot da bi ga belili.

V minulem poletju pa so doobili komunistični propagandisti in njihovi listi po svetu nalogi, da naj ljudem prepričevalno dokažejo, kako koristica je bila mirovna taktika vlade v Kremlinu za Sovjetsko Unijo.

Prvič, ohranila si je mir, razen malenkostnih prask z Japonsko in Finsko.

Pridobila pa je v teku leta sledče:

Površina	Prebivalcev
Zapadno Poljsko	88,000 kv. km. 8,000,000
Zapadno Belorusijo	108,000 " 4,800,000
Latvo	65,000 " 1,950,000
Litvinsko	59,000 " 2,880,000
Estonško	47,500 " 1,120,000
Besarabijo	44,500 " 3,200,000
Severno Bukovino	6,000 " 600,000
Del Finske	33,000 " 400,000

To so kajpada res velike pridobitve, ki jih ji je omogočila "imperialistična vojna". Ali bolje, sporazum z Nemčijo.

Toda kaj je gornje, ki je bilo pod carizmom že itak ruska posest, v primeri s tem, kar je osvojil Hitler! Malenkost.

Torej si je s tem paktom on najbolj koristil, ker si je osvojil, ali pa podvrgel vse najvažnejše dežele na evropskem kontinentu.

Nov red v Angliji

Hitler obljubuje Evropi "nov red".

Tudi angleška delavska stranka ga obljubuje, a povsem drugačnega kot Hitler. Tega se kapitalisti v Angliji in enako ameriški boje bolj kakor Hitlerjevega, kar je naravno. Kajti angleška delavska stranka je za resnični socializem, ne za spako, ki ima pod Hitlerjem ime "narodni socializem".

BRANJEVSTVO VZTRAJA VZLIC BOMBAM

Branjevci v Londonu, ki prodajajo sadje, sočivje in razno drobnarjivo, se pehajo sem in tja s svojimi vozički in stojnicami neglede na nevarnost nemških bombnikov.

NOVI EKSPERIMENTI V SOCIALISTIČNI STRANKI

Na zadnjih sejih eksekutivne socialistične stranke, ki se je vrnila v New Yorku, je bilo glavnovo vprašanje, kako ohraniti teden Call in vzdržavati glavni urad.

Člani eksekutivne so razpravljali o skušnjah iz minule volilne kampanje in sklenili, da je potrebno stranko reorganizirati. Kajti vzliz mnogim shodom v času kampanje je dobila le malo novih članov. Ima vseh skupaj okrog tri tisoč.

Ko je eksekutiva zborovala, še ni bilo točnih podatkov o številu glasov, ki jih je dobil Norman Thomas, a ona ceni, da jih približno 150,000. Associated Press jih je naštel iz ne še popolnih podatkov nad 95,000.

Za reorganizacijo stranke je izvolila poseben odbor šestih članov in ob enem sklenila tako uvesti nov način članarine.

Po prvem januarju mora vsak član plačati stranki \$2 in dualni \$3 na leto, za kar prejemajo tudi strankino glasilo Call.

Posebnost novega sistema članarine je, da bo v bodoči izdaji članske karte glavnih uradov v New Yorku, in to vsakemu člangu še ko bo plačal polno vsto. Kdor pa bo plačeval mesečno, dobri člansko karto še ko stranka prejme njegov zadnji obrok.

Pravijo, da je uveden ta sistem, ker so nekateri tajnikibar ali asesment ne da bi odračunali strankinemuradu njegov delež članarine. Ako je to res, tega tudi novi sistem ne bo mogel preprečiti. Razlika je le, da bo član vedel, da-lj je član, še ko prejme vsako leto člansko karto iz glavnega urada.

Na seji eksekutivne je tajnik priznal, da se dosedanjem eksperiment z registriranjem članov ni obnesel. Skušeni člani in tajniki so to vedeli v naprek in tajnik JSZ je glavnih uradov nato opozoril že v prvem letu, ko je bila oznanjena registracija.

Po novem sistemu smejo tudi lokalni računati asesment poleg strankinega in sicer \$1 na leto,

za vzdrževanje državnih in okrajnih uradov ter za plačo državnih in okrajnih tajnikov, organizatorjev in za druge aktivnosti pa se dobi sredstva na druge načine, predvsem s prostovoljnimi prispevkvi. To se je prakticiralo tudi dosedaj. Mnogi člani so prispevali v takozvanini vzdrževalni sklad poleg redne članarine še po 50¢ do \$2.50 na mesec. Drugi pa so le tu in tam pomagali v kolektih.

Glavni stan stranke je premeščen v New York. Dokler je bila S. P. jačja organizacija, bi eksekutiva ne mogla uvajati takih sprememb ali seliti urad iz ene države v drugo brez odobritve konvencije ali referendumu.

Travers Clement ostane strankin tajnik in ob enem uradnik Calla, tajniške posle pa bo opravljal Robert Parker. Vrh tega je eksekutiva sklenila uposlit posebnega promotorja

PISMO IZ CLEVELANDA

Piše IVAN JONTEZ

Ko je bil pokojni H. G. Perusek še v Chicagu, je SNPJ kupila od njega veliko oljnatino sliko, na katere je plačala, če se ne motim, pet sto dolarjev. Ampak za sliko niso mogli najti primernega prostora, kakor je bilo rečeno, in tako je nazadnje nasla zavjetje pod odrom v dvorani SNPJ, kjer se je več let v najlepšem miru prala. Nekega dne so jo pa po naključju spet odkrili in ker niso vedeli, kam bi z njo, so se domisili, da bi ne bilo napačno, podariti stvar kakemu našemu domu ter se je tako na lep način rešiti. Ker je bil tudi direktorij Slovenskega delavškega doma približno enaka mnajna, da bi namreč ne bilo napačno, ponudeno darilo sprejeti, je slika naposlед priromala v Collinwood.

Nekaj tednov pozneje sem sem prisel po opravku v domovo spodnjo dvorano in tam se mi je s stene med dvema zazidanimi oknoma, pod zaprašenimi vodnimi in parnimi cevmi žalostno nasmejal živi dokaz,

da naš slavni direktorij res ni pozabil na svojo kulturno dolžnost napram umetnini pokojnega Peruseka: da, uganili ste, njegova slika je visela tam, tista slika, za katere so sami vprašali in jo dobili —; slika je visela tam, brez okvirja in sipe, da se na nji lahko nabira prah in da bi lahko kak dolgin nehot, po nesreči zadel obnojo in jo s komorcem ali roko predrli in uničil in kjer bi jo lahko dosegel vsak poreden fantiček in preizkusil na njenem platnu svoje nohte!

Odtistihmal sem že nekateri krat na ves glas protestiral proti temu, toda Perusekova slika še vedno visi na umazani steni med zazidanimi oknoma spodnje dvorane, nezavarovan, brez okvirja in sipe, tako, da bi si tujec, ki ne pozna naših razmer in ljudi pa bi slučajno zasej tja doli, nedvomno misil, da ima pred seboj kak kos začrnelih kulis — se reče, če bi se nič bolj ne razumel na umetnost kot imajo direktorji SDD smisla za umetniške vrednote...

Zanimiv epilog k tistemu je, da je zgodilo brez ugovora. Slika se to je preselila pod odrom v dvorani Slov. nar. podp. jednote, nego je bila bržko prvi Perusek umotvor, ki je dobil mesto v kaki slovenski dvorani v Ameriki. Urednik Proletarca bi lahko avtorju te kolone to pismeno pojasnil. A je smatral, da je boljše, ker se že o tem javno govorovi, tudi javno pojasniti, kaj je na stvari. Ne gre se za skodoželjnost ne z ene ne z druge strani, pač pa, da se predstavi dejstva kot so.

Citatelj, kateremu niso značne prečudne vijuge usode, utegne zdaj pomisli: "Nu, torej je vse lepo v redu: v Chicago so si spravili sliko spod nog, v Collinwoodu so je pa vesele in so ji gotovo odkazali primeren prostor; in volk je sit in koza cela..." Če je citatelj prišel do tega zaključka, mu moram zaupati, da je prehitro sklepal in pozabil računata na naš človeški element oziroma smisel za umetniške vrednote. Dejstvo je namreč, da ta slika — eno Perusekova najmočnejših del, ustvarjeno v dobi, ko je bil umetniško najbolj dinamičen in velikopotezen — do neneši ne našla primernega prostora v našem Delavskem domu.

Kajti — verjemite ali ne, ampak tako je — tudi v SDD je morejo najti primernega mesta. Odkar so jo dobili, predstavlja za slavnih direktorij tega doma problem, zaradi katerega si sicer nihče ni še nakopal enega samcatega sivega lašu, a vendar — problem je tu. Kam bi z njo? V auditorij? Potem bi moral imeti dve, po eno za vsako stran, ker spredaj ali nad vhodom ni prostora. V društveno sejno dvorano? Ta dvorana je, prvič, premajhna, drugič pa sta tam itak že dve Perusekovi slike, "izgubljeni" med društvenimi poslovnicami ali "čarterji" in fotografijami naših dnevnih društvenikov. Citanica je pa še mnogo manjša in človek, ki ima dobre oči, itak tudi tam lahko iztakne drugo Perusekovo sliko. Zalostno, toda prostora za sliko še manj kot v čaški dvorani SNPJ...

Strankini "majni shodi" (mass meetings) so bili res majni le v par slučajih v velikih mestih. Najboljša metoda doseganja maso je sedaj radio, pravi poročilo iz glavnega stana. To je res, pa tudi shodi so izborni sredstvo, ako se more privabiti ljudi nanje. Ker je S. P. v večini mest brez organizacije, je naravno, da se ji to ni moglo posrečiti.

Travers Clement ostane strankin tajnik in ob enem uradnik Calla, tajniške posle pa bo opravljal Robert Parker. Vrh tega je eksekutiva sklenila uposlit posebnega promotorja

sta resnična in res srečna družina narodov.

"Naprej" napreduje! Te dni so dobili v uredniške prostore stroj za tiskanje manjših tiskov (pisem, kuvert itd.). Tako je: če se naročniki kujojo, je pa treba poskusiti z "businesom"... Zdaj imata tiskarni "E." in "A. D." konkurenta, sicer majhnega, a vendar...

Clevelandčani pa okoliški rojaki, ki znajo ceniti pomen Ivana Cankarja in njegovega dela ne samo za slovensko literaturo, temveč tudi delavško gibanje, naj ne pozabijo, da bo Cankarjeva ustanova dne 22. decembra praznovala 22. obletnico njegove smrti, z uprizoritvijo Moškrčeve delavske drame "Rdeče rože", ki je bila pred leti z velikim uspehom igранa v SDD v Collinwoodu. Slavnost se bo vrnila v Slovenski dom na St. Clair ave. ob treh popoldne.

Tri dni pozneje, dne 25. decembra (na božični dan) zvečer se bo na vršila "zimska veselica" kluba št. 49 JSZ v spodnjem dvorani Slovenskega delavškega doma v Collinwoodu. Naši sodržni poleg primerenega prostora celo sredstva za okvir in življenje, naj ne pozabijo, da bo Cankarjeva ustanova dne 22. decembra praznovala 22. obletnico njegove smrti, z uprizoritvijo Moškrčeve delavske drame "Rdeče rože", ki je bila pred leti z velikim uspehom igранa v SDD v Collinwoodu. Slavnost se bo vrnila v Slovenski dom na St. Clair ave. ob treh popoldne.

IZ VUKOVE ZAPUŠČINE

IVAN VUK:

PO VALOVIH DONAVE ŠIROKE...

Beležke iz popotnega dnevnika.

(Nadaljevanje)

Danes so ostanki tega mostu že skromni. Elementarni vzroki so ga že zelo razrušili. Tudi dosedanje beležke o mostu niso dovoljne, da bi se mogla dobro videti njegova konstrukcija in v koliko je podobna s sliko na Trajanovem stebri in na denarjih. Koliko je bila mostova višina, se ne ve točno in če je bil most tudi priznani z obrazom. Rimljani so že tedaj znali zidati svode na veliko razdaljo, o čemer pričajo mnogi mostovi iz teh časov, posebno oni pri Marboreli in Lisaboni z lokom v razponu do 45 metrov. Dio-Kasije, rimski konzul v Pasoniji, je zapustil opis tega mostu, ki se po našem tako glasi: "V tistih časih je sezidal Trajan kamneni most čes Ister (spodnjo Donavo). Delo, silno čudovito in napravljeno v spomin, s katerim se druga dela ne morejo primerjati. 20 stebrov iz kvadratnih kamnov se dviga 150 čevljev iznad zemlje; široki so 60 čevljev, razdalja med njimi je 170 čevljev."

Most je bil zidan v dobi družega pohoda Trajanovega proti Dakom l. 105 po Kr. Zidal ga je arhitekt Apolonor iz Damaska. Pa tudi Trajan sam je bil velik arhitekt. Večina mostov, ki so bili zidani pod njegovo vlado v Italiji, Španiji in v Nemčiji, kakor oni preko Eufraata in Tigrisa, so bili zidani pod njegovim rokovodstvom. Apolonorjevo ime je ovekoveneno na triumfalnih Trajanovih vratih v Rimu. Na oboku je relief, kako Apolonor nudi Trajanu načrt donavskega mostu.

Trajanov most, ta najponosnejša stavba rimskega genija na doljni Donavi, bi se gotovo obdržal še dandanes v vsej svoji veličini, če bi ne bilo Hadrijanove zavisti, ki je, kot Trajanov naslednik, izgovorom, da bi ta most lahko koristil severnim barbarom za prodiranje v Mesijo, dal gornjo mostovsko konstrukcijo porušiti. Tudi znameniti mojster Apolonor je padel kot žrtve te zavisti. Samo dvajset let se je obdržal v celoti ta umotvor velikega rimskega imperatorja. Ali slava je ostala še do danes.

Glavo bronastne statue Trajane, ki je stala pred mostom na jugoslovanski strani, so nali ribiči pred 80 leti v pesku blizu obale. Razstavljen je v belgrajskem muzeju.

Trajan, ta veliki vojskoved, arhitekt in vladar rimski, je umrl na nekem bojnem poходu v Aziji 117. leta.

Solnce je šlo že proti zatonu. Pluli smo mimo Turn Severin, mesta, zasnovanega leta 1835. Prej je stal tam nekdanji daški Drubetis, a pozneje rimska kolonija. Pred Turn Severinom moli iz Donave ostanek stebra od Trajanovega mostu. V parku, ki se razprostira na obali, so razvaline nekakšnega stolpa. Rumuni mu pravijo Turnu Severinu, po katerem je mesto dobilo svoje ime. Pripravuje se, da je ta stolp sezidal rimski imperator Aleksander Sever in da je bil tu grad Justinijanov. Ko so Rimljani v prvem stoletju po Kristu zavladali Belgradom, so si kaj hitro pokorili Panonce in narode na balkanskem polotoku. Donava je postala mejna velikega rimskega imperija. V krajih — v Gornji Meziji, kjer prebivajo danes Srbi — so sezidali Rimljani mnoge ceste in bivališča. A v začetku imperija od barbarov s severa so utrdili desno donavsko obalo z mnogoštevilnimi gradovi in trdnjavami.

V Dakiji, na levi donavski obali, od zapadne in južne strani Transilvanskih alp (Karpator), torej v Banatu, Erdelju in Rumuniji, je živel takrat narod Daki. Njihovo glavno me-

gotovejše zmage nad Dakijci seida most čez Donavo dolni za Železni vrti. Spomladi 104. leta je v spremstvu Hadrijana in Lucija Kvinta peljal svojo vojsko nad Dakijo. Oprezno, ali brez odlašanja je prodiral v deželo. Po celi vrsti srečnih bitk je zasedel mnogo utrjenih mest. Prestolnica se je branila uporno, ali morala je pasti. Daški poveljnik so začgali svoje hiše, a z ženami in otroci so popili čašo strupu — ter se tako rešili rimskega suženjstva. Tu si sam kralj, junaški Dekabal, je raiši izbral smrt — preboldel se je z lastnim mečem.

Glava Dekabalova je bila poslana v Rim, a neizmerno blago je postal plen zmagovitih rimskega legionarjev.

S tem je bila popolnoma uničena država Dakija...

"Tako je Dakija postala rimska provinca," je reklo Matevž po kratkem molku.

"Da," je odgovoril Tein spremljevalec. "Novi rimske podniki so si kaj hitro osvojili rimske jezik in običaje. Mesta so bila naseljena največ z rimskemi veteranji in ta kri se danes teče po žilah prebivalcev nekdane Dakije..." Sarmicegetura je postala glavno mesto nove rimske province — "Colonia Dacia", ali "Colonia Ulpius Trajanus Augusta".

Dakija je ostala pod Rimljani do konca 3. stoletja. A ko so začeli barbarski narodi z vzhoda prihajati v velikih vojskah in poplavljati Dakijo in siliti čez Donavo, so Rimljani Dakijo pustili in branili Mezijo in Italijo. Od tega časa je bila Dakija večkrat poplavljena z raznimi narodi: Goti, Vandali, Huni, Bolgari, Pečenegi, Kumanji in Avari. Narod je zbežal v planine, kjer se je lotil pastirstva. Utrjena mesta in bivališča so se spremenila v razvaline in pustinjo.

V široki dolini, kjer je stala daška prestolnica Sarmicegetura, so vidni še danes sledovi. Tam je sedaj okrog 20 rumunskih vasi. Srbi in Rumuni ji pravijo "Gradisče", a Madžari Varhej."

"To se pravi," je rekla gospa Marija, "da so Rumuni takoreči narod vsemogočnih narodov, ki so bili in so še?"

(Konec prihodnjie.)

• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

Ako Italija propade, ali ji bo Jugoslavija vzeela Goriško, Istro, Trst, Zader in Reko? Odvisno je, kako izide iz vojne Nemčija. Ako jo Anglija na kontinent ne bo mogla premagati, bo morala z njo skleniti sporazumen mire. In če bo porazena, se tudi ni gotovo, če bo Anglija naklonjena Jugoslaviji. Nemčija potrebuje Trst in Reko bolj kakor Jugoslavijo. Ako se dogodi, da postane Italija država tretjega reda in bi Nemčiji kazalo namigniti Jugoslaviji, naj vzame Trst in Reko, bo to dovolila le, ako postane (Jugoslavija) nemški protektorat, kakor je Slovaška in Rumunija. Ako pa pade tudi Nemčija, odvisi teritorialna razdelitev največ od Anglije, razen ako se končno še Rusija umeša v "imperialistično" vojno, v tem slučaju z Anglijo. Jugoslavija je bila zaveznička Francije in neposredno Anglije, enako Čehoslovaška in Rumunija, pa je vse zapustila čim je Hitler demonstriral svojo premoč na kontinent. Angleži torej nimajo vzroka, da se bi navduševali zanjo, in Rusija tudi ne, ker je bila vladu v Beogradu ena prav zadnjih v Evropi, ki je priznala Sovjetsko Unijo. Ampak ker se državniki ne gre za sentimentalnosti, nego uporabljajo oportunitet, kakor čikarji tobak, ne more nihče vedeti, niti oni sami ne, kaj da store v teh ali v onih okoliščinah. To priča tudi Hitler, ki je oznanjal svoj nacizem za borbo na življenje in smrt s komunizmom, a se je z njim čisto lahko pobotal sebi v korist.

Anton Grdina v Clevelandu je mož, ki se ne da ugnati, pa bilo karkoli. Očitali so mu, da se je na nekem slavju poslužil rajše necerkvenih slovenskih pevskih društev kakor cerkevnih zborov, pa je dejal, da zato, ker so "boljši". Napadali so ga v Ameriški domovini celo duhovniki, in ko jim ni mogel prav do živega, je molčal, češ, saj bodo tudi oni morali utihnuti! Prišla je zadeva radi neke zapuščine, zelo neprijetna stvar, pa so ljudje tudi na tisto pozabili. In sedaj si Tone prizadeva priti nazaj s pomočjo društva Najsvetejšega imena, ki ga branijo, da ni fašist, a tarča pa jim je Enakopravnost. Tako je še vseeno nekoliko življenja v naši javnosti. Ako ni spor radil združenja, ali kaka zahteva društva Najsvetejšega zopèr koga, ki piše proticerkevne dopise, pa Anton Grdina kaj pošče, da je le "ogenj v strehi".

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četr leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

NOVI AMERIŠKI POSLANIK V FRANCII

Predsednik Roosevelt je imenoval za poslanika pri Petainovi vladi v Vichyju admirala Wm. D. Leahya. Prej je bil governer v Puerto Ricu. Corna slika ga predstavlja, ko zapušča ladjo.

Da boste še lagljeg uganili, čegavsi "liniji" sledi "Njiva", citiramo iz nje še tole:

"... Mi obojsamo današnjo vojno, kajti zavzemati se za eno ali drugo strujo bi pomnilo izdajati ljudske mase... z zmago nemškega fašizma ali "demokracij" si delovno ljudstvo ne pridobi ničesar. Zmagata imperialistične demokracije bi bila za nas pravci polom, kakor tudi triumf nacističnega imperializma..."

Nu, torej kaj?

Mačka iz žaklja je "Njiva" spustila v istem članku s svojim "stališču", v katerem hvali sporazum med Nemčijo in Rusijo in "dosledno pacifistično politiko" vlade v Moskvi. Njeno stališče je torej silno nerodno skrupcujo brez jedra in logike ter potvarjanje zgodbene. In to čeprav piše še tako z dobrim namenom.

William Boyd se je med Hrvati v Ohiu in Penni uveljavljal najprvo kot komunist. Ker je sposoben oportunist, je svoje drugove pustil na cedilu in se začel razvajati v politiku demokratske stranke. Bil je izvoljen v ohijski senat (še pred tem parkrat za poslanca) in je sedaj v njemu glavnji besednik demokratske manjšine (Minority Leader). V javnosti je oglašan za demokratskega progresanca. Prijatelje ima tudi med Slovenci, posebno v Clevelandu.

Duke of Bedford je v Angliji največji veleposestnik. On je za mit s Hitlerjem. James S. Kemper je predsednik ameriške trgovske komore (Chamber of Commerce of the United States), ki je najmogočnejša kapitalistična kombinacija na svetu. Kemper deluje proti zapletu te dežele v vojno s Hitlerjem. Enako Henry Ford, Ch. Lindbergh, bivši ameriški veleposlanik pri angleški vladni Kennedy etd. Vsi smo proti zapletu te dežele v vojno s Hitlerjem. Prodajala je "originalne" slike Jezusa Kristusa in slike (originalne, seveda) nekaterih drugih svetnikov pod Kristusovo stopnjo. Temu raketirstu je stopila na prste zvezina oblast na podlagi zakona, ki prepoveduje zlorabljanje pošte. Zanimivo je, da se pusti ljudje v "današnji prosvitljeni dobi" s takim raketirstvom ogorljufata za stotisoč in milijoni dolarjev vsako leto. Kajti babjevstva vseh ver so raketi — pa naj bodo to maše ali "zegrana" voda, ali kar že spada v njihove ceremonije.

Duchess Wally, žena bivšega angleškega kralja Edwarda, je prišla minuli teden v Miami, v Floridi, da se podvrže težki operaciji na zobeh. Ni ga, ki bi njeni ali komurkoli privoščili bolezni. Ampak način, na kakršen je bila sprejeta, je za demokratično deželo skorog ogenja, namreč za demokratično nislesče ljudi.

Angleški poslanik v Washingtonu, lord Lothian, eden najspomembnejših diplomatom Velike Britanije, je minuli teden nagloma umrl. Star je bil še 68 let. Najbržje bi lahko še živel, če ne bi bil fanaticni prispadnik verske sekete, ki se imenuje Christian Science. Zdravniku ni hotel, ker je popolnoma zaupal v "Christian Science". Tako je Anglija po nepotrebnem izgubila zelo dobrega predstavnika. In je čudo pri

tem tole: Človek, ki je v državnosti prvoroden meštar, je lahko ob enem bigot toliko, da uniči samega sebe, namesto, da bi se rešil.

Referendum je v zdravih demokratičnih razmerah zelo dobra stvar. In pa će se z njim res more kaj demokratičnega doseči, ne pa le služiti sovražnikom demokracije. Nov predlog za dodatek k ustavi, ki določa, da se sme ta dežela spustiti v vojno le, ako se za to izreče večina ljudstva na referendumu, je teoretično tako mikaven, kot je bil lani in predlanski. Nesreča je le, da vojna na referendum prav nič ne dajo. In tisti, ki jih propagirajo, to prav dobro vedo. Kdov, ali so res proti vojni, ali pa le za taktiko, katere namen je pomagati Hitlerju zavladati nad svetom?

Edvard Beneš, ki je bil drugi in obenem zadnji predsednik čehoslovaške republike, je dne 10. dec. izjavil, da je Nemčija poražena tudi če še skuša vtrajati v vojni. Beneš, naravno, je optimist. Veselilo nas bo, ako se njegova ugotovitev uresniči.

"I Am" je verska sekta, ki je ogulila za dobre dolarje mnogo ljudi. Prodajala je "originalne" slike Jezusa Kristusa in slike (originalne, seveda) nekaterih drugih svetnikov pod Kristusovo stopnjo. Temu raketirstu je stopila na prste zvezina oblast na podlagi zakona, ki prepoveduje zlorabljanje pošte. Zanimivo je, da se pusti ljudje v "današnji prosvitljeni dobi" s takim raketirstvom ogorljufata za stotisoč in milijoni dolarjev vsako leto. Kajti babjevstva vseh ver so raketi — pa naj bodo to maše ali "zegrana" voda, ali kar že spada v njihove ceremonije.

Duchess Wally, žena bivšega angleškega kralja Edwarda, je prišla minuli teden v Miami, v Floridi, da se podvrže težki operaciji na zobeh. Ni ga, ki bi njeni ali komurkoli privoščili bolezni. Ampak način, na kakršen je bila sprejeta, je za demokratično deželo skorog ogenja, namreč za demokratično nislesče ljudi.

Hitler nam ocita, da imamo še vedno 10,000,000 brezposelnih. Je res. Ampak se imajo celo brezposelni pri nas boljše kakor pa noč in dan zaposleni v njegovi deželi.

Brezposelnost v Angliji

Dasi je v Angliji še milijon mož v armadi, in jih je mnogo dobro delo v municipalni industriji, znaša število brezposelnih še vseeno okrog 800,000.

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

O SOVJETSKI RUSIJI

III.

Po ustavi (1936) je vrhovni organ državne oblasti vrhovni sovjet Unije sovjetskih socialističnih republik, ki zboruje redno dvakrat na leto in je izvoljen za dobo štirih let. Vrhovni sovjet sestaja iz dveh zakonodavnih zbornic z enako pravico, in sicer iz zveznega sovjeta, v katerega se voli po en poslanec na vsakih 300,000 ljudi (v celem okoli 570 poslancev), in pa iz narodnostnega sestava, sestojecega iz 25 zastopnikov, ki jih izvoli vrhovni sovjet vsake zvezne republike, potem iz enajstih delegativ, ki jih pošlje vsaka izmed 22 samoupravnih republik, in iz petih poslancev iz vsake avtonomne pokrajine (v celem 571 poslancev).

Nadaljnji podatki o Sovjetski Rusiji pridejo še dvakrat ali kvečemu trikrat v tej koloni.

Nato pa se bom pečal v njej z drugo važno zadevo, ki bo govorilo, da tudi zanimala čitateljstvo tega lista.

STRAHOVITA PROPAGANDA

Tisti elementi, ki mislijo, da bi bilo zanje najbolje, če bi se tudi dežela tudi dejansko zapletila v sedanje evropsko klanjenje in uničevanje, so baš sedaj neznancko pridno na delu v tisti smeri.

Zbornic izvolita na skupen zborovanju prezidij, ki se sestaja iz predsednika, 11 podpredsednikov in 24 članov. Kadarni vrhovni sovjet na zasedanju, ima prezidij domala vso vrhovno oblast v rokah. Pravico ima podpisovati pogodbe in napovedati vojno. Prezidij ali načelstvo nadzoruje delo sveta ljudskih komisarjev, ki ga izvoli vrhovni sovjet in ki posluje kot izvršilni in upravni organ Sovjetske Rusije. Poleg predsednika in podpredsednika ima svet ljudskih komisarjev še 22 članov. Med temi je sedem komisarjev, ki so na čelu vladnim oddelkom izkušeno zveznih komisariatov obrambe, zunanjih zadev, inozemske trgovine, železnice, povodnega prevoza, komunikacij in težke industrije; deset jih načeljuje zveznim komisarijatom, ki so zvezni vladi in zveznim republikom posamični skupni, kakor se živilna industrija ali prehrana, lahka industrija, lesna industrija, poljedelstvo, državne žitne in živilske kmetije, financa, domača kupčija, notranje zadeve, pravosodje in zdravstvo; ostalih pet članov je na čelu komisarijatom državne načrtne komisije, sovjetske kontrolne komisije, potem komisije za umenost, za višjo izobražbo in poljedelsko nakanovanje.

Najvišji sodni organ je vrhovni sodišče, ki ga zaemo s posebnim sodiščem izvoli vrhovni sovjet za dobo petih let. Toda senatski odsek, ki ima take reči v rokah, se je premisli, ter odložil to zadevo za odločitev šele po praznikih, ker pa je videl, da ni naše javno menjenje še zadosti "zrelo" za takšno operacijo.

Priporedljivo je pomagati Angliji, čeprav je po nepremisljenosti svojih voditeljev napokal sebi v vsej Evropi moreno ponorelega Hitlerja in domišljavega Mussolinija na glavo stem, da je dajala obema potuhudo tedaj, ko ju je še ščuvala proti Rusiji ter pri tem prodala Čehoslovaško nemškemu rablju. Kajti na našo pomočji ji more upseti zlom Hitlerjevega nasilstva. Toda ta pomoč naj ne gre preko sedanjih postavnih omemitev. Posiljati naše fante v evropsko klanjivo na Angleško bi bilo grozodejstvo in nespatmet, če pomislimo, da ima Anglija več kakor preveč človeške krme za kanone doma. Toliko ima vojaštva, da že ne ve, kam bi z njim.

Le z obrambo, ki naj bo kos vsakršnemu napadu, in s pampetnimi socijalnimi reformami za zboljšanje grozovite revščine doma se more ta dežela do-

dobra zavarovati proti peklenškim silam vsake Hitlerjeve muhe. Pomoč, ki jo nužimo Angliji v mejah sedanjih zakonskih določb, je plemenita in vredna naših žrtv v naporov. Z njo bo najbrž ta resnevo vojna skrajšana. Z našim vojskom bi se pa prejkone neznancko podaljšala ter zaseglila cel svet. Saj vemo, da nam ni Japonska bogove kako naklonjena, in brzko bi potaknili svoje prste v evropski kotel, bi bilo to signal za japonsko našilstvo.

RICINOVO OLJE SE V DUCEJEVI DEŽELI ZNOVA UVELJAVLA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

da jih bo vlada zagrabil za vrat in jih mučila. V svojem članku je priznal, da stanejo oblačila ved kot še enkrat toliko kot predno je Italija šla v vojno. Treba pomisli, da je Italija v vojni le malo časa, pa so še cene toliko navzgor! Vzrok je, da oblek ni zadostil za vse, pa jih dobe le tisti, ki lahko plačajo, drugi pa se morajo zadovoljiti s capami.

"Začetek konca"

Iz Egipta poročajo, da so tamšnji časopisi proglašili to stanje in Italiji za "začetek Mussolinijevega konca".

V Londonu niso tako optimistični. Italijanska armada v glavnem še ni bila v akciji in njene zaloge municije so velike. Tudi njeno letalstvo se še ni spustilo celotno v borbbo. Ako se Hitler odloči poslati v Grčijo svojo armado in ako Anglija ne bo mogla nadaljevati z ofenzivo v Afriki daleč v Italijanske kolonije, tedaj se Italijo vzblic njenemu obupnemu položaju ne more smatrati za poraženo. Tudi še se Angliji in Grčiji potrebi zbiti Italijo na tla, vojne situacije to ne bo dosti spremnilo, kajti njen izid odvisi kako izšla Nemčija iz borbe.

"Koledar za leto 1941 je pa zares vreden več kot enega dolara," piše rojakinja, ki pravi, da vsak letnik pazno prečita in presoja vsebino.

BENEŠKE ZAVESE

vseh barv in pravornstvenega materiala po naročilu. Brezovzveni proračuni. Izdelujemo tudi druge okenske zavesne in kabinete za radiatörje.

Telefoni CICERO LAWNDALE 4348

CHECKERT

VENETIAN BLIND CO.

5006 CERMACK ROAD CICERO

Odprite vsak dan do 6. ure. V torek, četrtek in soboto do 9. zvečer.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastniki

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172—7173

1727-1731 W. 21st

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., December 18, 1940.

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

VOL. XXXV.

Another New Member

Advantages English speaking fraternal lodges stand to gain thru affiliating with the JSF Educational Bureau are many. And that fact, we are pleased to state, is becoming more and more understood generally among fraternal youth groups.

Last week the Cardinals Lodge, No. 640 SNPJ, an active English speaking lodge in Bridgeport, Ohio, joined the Bureau as a new member. Preceding it was Lodge No. 700 SNPJ, in Red Lodge, Mont. Shortly, a campaign destined to reach every one of the English speaking lodges, still unaffiliated, will be undertaken by the administrative committee of the Educational Bureau. Positive effects of this campaign are assured if every individual or committee able to do so will but undertake the duty of appearing before the December meetings of new groups and explaining the Bureau and its functions in an understandable tone to them.

Already some individuals on their own initiative have undertaken this work. Over in Bridgeport, Ohio, Joseph Snay, is heading a committee which is appearing before annual meetings of neighborhood lodges and speaking for the Educational Bureau, and not without results either, for the new affiliate there is evidence of what can be accomplished.

Certainly this is a lead that could be employed to good advantage in many another section. Especially so in those localities where many lodges are located within a small radius.

Undoubtedly new members can be enrolled in the Educational Bureau, but it will take just that sort of plugging to convince them that here is a bureau organized for the one purpose—to serve them in dramatic and cultural work.

IN THE NEWS

Vacations With Pay Gain Ground

An estimated 2,000,000 union members, or approximately 25 percent of all organized wage earners in the United States, receive annual vacations with pay under collective agreements with their employers, a report from the Bureau of Labor Statistics of the U. S. Labor Department states.

In the manufacturing industries, the report reveals, about 33 per cent of the union members receive vacations with pay.

In professional and clerical occupations, about 45 per cent of the union members get paid vacations.

In transportation, almost 40 per cent of the union bus, city passenger and maritime workers receive paid vacations.

Preparedness Cost Is Put At \$35,000,000,000

The first official estimate of the ultimate cost of preparedness came last week from a group of Department of Agriculture economists.

During the next five years, they said, Uncle Sam will go down into his strong box for \$35,000,000,000, or just about twice as much as Congress has already authorized for military purposes.

1941 AFL Convention in Seattle

The delegates to the sixtieth convention of the American Federation of Labor meeting in New Orleans recently selected Seattle, Washington, as the city in which the 1941 convention of the Federation will be held.

Corporate Profits of Big Ten Gain

American business corporations, at least those at the top of their industries, did handsome business in 1939, reports from the Securities and Exchange Commission and the Federal Trade Commission indicate.

Ten corporations manufacturing office machinery and equipment, according to the SEC, had a combined operating profit of \$26 million dollars or 11.9 per cent of sales as compared with 11.8 per cent of sales in 1938. Dividends paid out in 1939 amount to \$16.2 millions.

In the building material field, 19 corporations had a combined operating profit of \$39 millions or 11.7 per cent of sales as compared with an operating profit of \$19,000,000 in 1938. Dividends amounted to \$21.9 millions.

The FTC, reporting on heating and cooking apparatus (except electric) makers, said the 1939 net income of eighth corporations in the field amounted to an average rate of return of 7.9 per cent on capital, ranging from .4 per cent to 24.5 per cent.

Rubber products manufacturing corporations had an average rate of return of 9.8 per cent in 1939 as compared with 5.9 per cent in 1938.

Yankee Women Soon to Outdistance Men

It won't be long now until the number of American women exceed the number of American men—reversing a situation that has existed ever since the Pilgrims landed on Plymouth Rock.

The Department of Commerce reported recently that the birthrate continues at about 105 boys to every 100 girls, but the average woman, lives three years longer than the average man.

16 per cent of World War Vets are Dead

Of 4,697,994 Americans who saw military service during the first World War, only 3,963,377 are now living. That means that death has accounted for about one in every six.

406,408 veterans, representing 10.25 per cent of the total, are re-

New Year's Eve Party Of Branch 1 JSF, To Have Midnight Entertainment

CHICAGO.—This year, for the first time in a good many years the New Year's Eve Party promoted annually by Branch 1 JSF, will be held at the Lawndale Masonic Temple instead of the customary hall.

Larger and more commodious facilities will enable giving more satisfactory service at the tables as well as a mid-night program.

For the older folks who enjoy keeping company at tables during the evening, accommodations will be perfect.

Because of this, plans for serving a full dinner of "klobase" and sour cream are formulating. Renewing midnight entertainment, something we had discontinued during the past few years, will be welcome news to those who have looked forward to it in former years. It will be something real special, too, and in itself worth the 25 cent admission fee being charged for the party.

Tickets are now on sale and can be purchased from Branch members or at the Proletarec Office, 2301 S. Lawndale Ave.

Chicago SNPJ Juveniles Anticipating Federation's Annual Christmas Party

CHICAGO.—Entertainment of a wide variety will round out the program of the Chicago District Federation's Christmas party sponsored annually for the juvenile members of its affiliated lodges.

Sixteen numbers grace the program followed by distribution of gifts and a supper. Later in the evening dancing will follow in both halls of the SNPJ where the party is being held this Sunday, Dec. 22.

The program is being prepared by the directors of SNPJ juvenile circle No. 26.

Christmas Eve Party At Collinwood S. D. D.

CLEVELAND.—The rejuvenated Branch No. 49 JSF, in Cleveland, is just completing one of its busiest years of activity, including as one of its biggest jobs—a well executed one, no one can reasonably deny—the arrangement for the 12th regular convention of the Jugoslav Socialist Federation.

To celebrate and bring to a close a successful year the Branch is sponsoring a Christmas Eve party at the Collinwood Slovenc Workers Home, on December 25.

A co-mingling of the spirit of the Branch and the spirit of the season augers well for a pleasant social event that no member should miss.

In fact, every member is urged to bring along his party of friends to this "zimsko veselica" as secretary of the Branch, Ivan Jontez, terms it.

Starvation in Italy

A CBS correspondent has announced in a recent broadcast from Rome that the Italian government has issued a decree that rations spaghetti. From now on each person in Italy will be permitted to eat only four and a half pounds of spaghetti a month, and no more.

The rationing of spaghetti follows the restrictions on the use of bread, meat, cereals and other necessities of life. All this is an official administration of Italy's precarious food situation.

But the situation is still worse than Mussolini's government would want the outside world to know. Babies in fascist and Imperial Italy have no milk; grown-ups haven't enough bread and not even enough spaghetti—the most essential element of their nutrition—and there is a scarcity of fats, coal, gasoline and clothing.

The picture is very black indeed for the poor, unfortunate people of Italy, and the reverses of the Italian army in Greece and Egypt further darken the situation.

From September 1939, the date of the outbreak of the second World War, to the 10th of June, 1940, the day when Mussolini plunged Italy into the conflict, the resources of the country had been delivered to Nazi Germany. Everything Mussolini could get through the Allied blockade, was transferred to the Northern section of the Axis. It never entered Mussolini's mind that the war would last a long time and he might need those provisions. And now with the country deeply engulfed in a deadly military and economic struggle, the Dictator of the Black Shirts finds himself handicapped and on the verge of bankruptcy.

Test your Unionism by looking for Union Labels on everything you wear.

Mine Safety Bill Urged

WASHINGTON.—Another plea for passage of the mine safety bill (Neely-Keller Federal Coal Mine Inspection Bill) was made to Congress by United Mine Workers' President John L. Lewis as workers dug the bodies of 34 men from a coal mine in Cadiz, Ohio.

ceiving government benefits totaling \$188,660,932 a year, or an average of \$464.21 per person.

Chain Stores to Use Grade Labeling Pioneered by Co-ops

The handling a very, very small percentage of the total food business in America, the co-operatives are making a big influence on the grocery industry. Several of the large food chains have joined a one-year experiment using A-B-C grade labels on canned fruits and vegetables. Similar grades have been used by leading co-op wholesale for two years or more.

Labels will include designation of grade, according to standards developed by the Agricultural Marketing Service, U. S. Dep't of Agriculture, description of contents, brief description of methods of scoring, plus information required by the Food, Drug, and Cosmetic Act.

Co-ops Save Members \$50 Per Funeral

A complete funeral for \$85 is the standardized rate of the Kindersley Community Burial Ass'n, reports the Saskatchewan Consumer in an article urging the formation of similar co-ops in other parts of the Canadian Province.

The standard charge includes everything from the cemetery lot to the casket. If the member should desire a better casket than provided for in the standard funeral, the Association has it available at cost.

Urge Aliens to Register Before December 26

Final day for non-citizens to register is December 26, officials of the Alien Registration Division of the U. S. Dept. of Justice have warned. After that date, all non-citizens who are not registered are subject to severe penalties under the Act.

Registration can be made at any U. S. Post Office, and is free of charge. Aliens were further warned that registration may be difficult if delayed too long before the final day, due to the Christmas mailing rush.

Alien workers should remember that there is nothing in the Act authorizing employers to discharge them simply because they are aliens.

HOUSE MEMBERSHIP SHIFTED BY CENSUS

Eight States Will Gain Representation at the Expense of Ten Others

Unless Congress decrees otherwise, eight states will gain added representation and 10 will lose, as a result of the recent census.

This was disclosed in a statement sent to Congress last week by W. L. Austin, director of the census. On the basis of population figures, states which will gain one seat are Arizona, Florida, Michigan, New Mexico, North Carolina, Oregon, and Tennessee. California stands to gain three seats.

The losing states are Arkansas, Illinois, Indiana, Iowa, Kansas, Massachusetts, Nebraska, Nevada, Ohio, Oklahoma, and Pennsylvania.

The President is required to submit the census figures to the incoming Congress during the first week of its regular session. Unless action to the contrary is taken, the new apportionment figures will become applicable to the Congress to be chosen in 1942.

Test your Unionism by looking for Union Labels on everything you wear.

To All Our Readers We Extend Best Wishes For A MERRY CHRISTMAS AND HAPPY NEW YEAR.

THE GREAT STONE FACE

CLEVELAND REFLECTIONS

By ANDREW TURKMAN

For all those members of "Zarja" who oftentimes sat in a theater and viewed, sometimes a trifle enviously, the talented actions that were projected on the screen, and who dreamt of stepping out before the floodlights with cameras grinding away furiously, saw and made that dream become a reality a moment after Joseph Short, a former member of "Zarja," said O. K. and his camera commenced to record the campfire skit which was presented at "Zarja's" concert on Thanksgiving Day. Picturesque, indeed (we hope), should be the completed result, for the amateur film "stars," dressed in typical Slovene costumes, were "shot" on kodachrome (color) film. The movies of the "production" will be shown by Mr. Short at our annual meeting.

Albert and Christine Weeder, members of "Zarja," are going to stock their larder much in the same manner as the pioneers did many years ago, for the result of their last excursion was a Pennsylvania deer.

Marieted less than a year, one can say that they are pioneering in the field of marriage. Christine is the former Christine Eiersch who was an active participant in the inauguration and development of the sub-branch in Cleveland. This is, incidentally, Al's second deer in two years.

Very encouraging are the reports on the sale of the Family Almanac. There has been comparatively little and in most instances no objection to the slight increase in price. The consensus of opinion up to the present is that the Almanac is a very fine exhibition of what can be done by the progressive elements to educate entertainingly the masses of people seeking the light, seeking a new order under which they will beget for themselves those things on this earth to which they have the inherent right from the moment they first see the light of day until they close their eyes in eternal sleep. Lamentable is the fact that they failed to appear a larger selection of English material.

No doubt the apparent lack of English material can be traced back to the failure of capable contributors to do their part in aiding the Almanac on its way to new heights of literary achievement. However, the narrative penned by J. Drasler, "Morning hours in Coal Town," was presented so realistically; the descriptive adjectives were so excellently chosen that I actually shivered and sweated and choked as I followed "Mike" through sentence after sentence of his life as a coal miner.

Coming at the opportune moment immediately after the second serious mine explosion in Ohio (Nelms Mine), this year the story is indeed a revelation to those who have just recently discovered that coal is still mined by humans and much in the same fashion as years ago. The same dangers are ever-present, always waiting to trap some innocent, unsuspecting miner, whose only crime is that he is endeavoring to make an honest living.

True, there are state regulations regarding the safety precautions necessary in the course of operating a mine that hoards up riches and enjoys them not, is like an ass that carries gold and eats thistles.

WHERE TO MEET YOUR FRIENDS

At the SND on St. Clair Ave., Sunday, Dec. 22, where the Cankar Foundation will present the play "Ridece roke," in commemoration of Ivan Cankar.

Come to the SWH on Waterloo, Wed., Dec. 25, where Branch No. 49 JSF, is holding its annual Christmas Day Dance.

Support these groups for by doing so you are giving yourself a boost simply because these liberal groups are working for YOU.

The Socialist Vote

Ever since the week following the election, The Call and the national office of the Socialist Party have been besieged with inquiries about the size of the Socialist national vote. We have been unable to answer these questions because we have had nothing but a few state returns and those have been unofficial.

Official returns from various states have begun to come in during the past few days, but as yet there has been no official report on national totals. Though newspapers have offered various estimates, based upon state returns, a full national report will probably not be available for several weeks yet.

The state returns given below indicate the wide variation of losses and gains in the Socialist vote in various sections of the country. It is obvious that the serious loss in New York State for many years has been the bulwark of Socialist electoral strength in this country will account for any loss in the national total. New York polled 40 per cent of the Socialist vote in 1936.

This year, due largely to the international situation and the fact that the needle trades unionists—the largest group of New York workers—have become passionate supporters of the Administration's foreign and domestic policies, that vote was decreased by three-fourths. Smaller losses in a few other states were more than compensated for by gains in other sections of the country.

1940 1936

	1940	1936
California (unofficial)	18,000	11,600
Illinois	10,914	7,530
Kansas	2,347	2,766
Maryland	4,000	1,629
Massachusetts	5,000	5,111
Michigan	7,600	8,208
Minnesota	6,000	2,872
Montana	1,100	1,066
New Jersey	2,300	3,895
New York	20,5	